

Ўзбекистон Республикаси Мустакиллик куни – 1991 йил 1 сентябрдан чиқа бошлаган

Муассислар: Ўзбекистон Республикаси Хотин-қызлар кўмитаси, Болалар жамғармаси ва «Соғюм авлод учун» Ҳалқаро хайрия жамғармаси

АЁЛ БАХТИ СИЗДА МУЖАССАМ

Сұхбатдошим, Самарқанд вилояти Тойлоқ туман судида 8 йилдан бўён раислик қилиб келаётган замонамизнинг илгор аёлларидан бири – Хонимой Насимова.

– Хонимой, аёл энг аввало кўз ўнгимизда Она тимсолида намоён бўлади. Суд, адвокатура, вазифалари ниҳоятда оғир, жамоат ишлари буларнинг барчаси бир аёл учун оғирлик кильмайдими?

– Фикрингизга кўшиламан. Аёл – аёллик нафосати, оналик тўйгулари или муқаддас ва эъзозга савордир. Ҳәётимизнинг мезони – яшаш. Яшашниг нечоги фаровон ва ободли бўлиши эса ўз навбатидаги онага ҳам болгич. Шахсан мени рўзгоримдаги ишлар, оналик тўйғуси қамраб олган бўлса-да, касбим тақосози туфайли эл-юрт олдида бурчимни ҳам унтишга ҳаққим йўқ. От-она фарзанд учун, келажак учун жавобгар бўлган масъуль шахслардир. Шунингдек, улар яратувчанини ишқи билан порлок келажакка интилиб яшашлари даркор. Аммо, бугунги кунда жиноят оламига қадам кўйган, охир-оқибатда пушаймоидан ўзга чораси қолмаган аёлларни кўриб эзилсан қиши. Таассуфки, кейнинг пайтада аёлларнинг жиноят содир этиш ҳоллари ҳам тез турчамоқда.

Олий Мажлиснинг XIV – сессиясида Президентимиз маъмурий органлар ишига жуда катта ётибор билан ёндошгандар мени ҳам ўйлантириб кўйди. Канийди, жиноятлар содир этилмаса, аёллар бева, гўдаклар етим қолмаса... Айниска, жиноятчи аёл устидан ҳукм чиқариш аёл судья учун нечоғи оғирлигини тасаввур ҳам эта олмайсиз...

– Ҳозирги вактда ўз ҳукуқларини билмай аро йўлда қолган кўллаб аёлларни учратамиз. Судья сифатидаги фикрингиз қандай?

– Кейнинг ийларда чиқарилаётган Фармонларнинг аксарияти аёлларнинг ҳукуқларини ҳимоя этишга қаратилган. Аёл демократик курилишнинг иштирокчи булигина қолмай, унга ўз хиссасини ҳам кўшиши лозим. Аёлга гарчанд кўпчилик кишилар ожиз ва заифа деб қарашсада, ижтимоий ҳётда эркаклар билан баб-баравар ўрин эгаллаиди.

Уларни улкан яратувчи кишилар деб атасак хато бўлмайди. Улар она сифатида, қолаверса, аёл сифатида мамлакатимизда олиб борилаётган минглаб ижобий ишларнинг иштирокчиси, ўз-ўзини ҳимоя эта олувиш шахо эканлигини ҳам ҳис этишлари лозим.

Аёл қачонки чиқарилган Конун мажмуларини ўқиб, ёнг атрофда рўй берадиган воқеаларга адолат кўзи билан қараб, мушоҳада этиб борса, ана ўшандаги на ҳар қандай вазиятда ҳам ўзини ҳимоя эта олади. Иккى йўл орасида, аросатда қолмайди. Келажак эзларни фарзандларини ҳам факат эзгу ишларга ўнталдиради. Ҳозиринг ижтимоий ҳәётимизнинг бош вазифаси ҳамда талаби аёлдан оналик, қолаверса аёллик ҳукуқини чукур англаб этишга, кези келганда бу ҳукуклардан тўғри фойдалана олишга даъват этади.

– Аҳоли ўз ҳукукини англаб этиши учун қандай ишлар амалга оширилмоқда?

– Биз конун кишиларимиз. Жиноятларнинг олдини олиш учун маҳаллаларда, мактабларда, башоша ўкув юртларда турли хил тадбирлар ўтказамиш. Бу йўл охир-оқибатда боши берк кўчага олиб боришини, ҳётда кокимлаштиларни учун ёшларга кимматли маслаҳатлар бербери борамиш. Айниска, «Сиз конунни биласизми?» руҳни остидаги тадбирларимизда туман ўқувчилири вилоятда биринчи, республика саломкни ўринни эгаллашгани биз учун кунарли хол. Чунки ёшлар, ўсмирлар қанчалик конунни билишса, жиноятчилик шунчалик камаяди.

Сұхбат давомидаги Хонимой устозлари М. Нормуродов, Х. Исломов, А. Ҳамроқуловларнинг номларини алоҳидаги эхтиром билан тилга олиб ўтди. Хонимой турмуш ўртоги билан З нафар фарзандни тарбиялямокда. Онаси ва қайнонасидан олган ўйтгалири бу борада айниска кўл келмоқда.

Бир аёлга қанча баҳт,
Атаган бўлса Оллох,
Барси сизда мужассам,
Оллоҳнинг ўзи гувоҳ.

Б. ТУРОБОВА

ЧОРШАНБАДАН ЧОРШАНБАГАЧА

ЎЗБЕКИСТОН: ВОҚЕАЛАР, ЯНГИЛИКЛАР КЎЗГУСИДА

• Самарқанд Давлат меъморчилик-курилиш институтида ЮНЕСКО кафедрасини ташкил этишга қарор қилинди. У Ўзбекистондаги меъморий обидаларни асраб-авайлаш, шаҳарсозлик муаммоларини ечишни кўзда тутади.

• Ўзбекистон Ички Ишлар Вазирлиги тизимида «Ўзбекистон – Ватаним маним» кўшиқ байрами ўтказилди. Унинг голиблари аниқланди.

• Ўзбекистон Олий суди биносида 16 февраль воқеаларида иштирок этган 22 нафар жиноятчи устидан бошланган суд жараёни давом этаяпти.

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 10 июнь куни расмий ташриф билан келган Хитой Ҳалқ Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Цян Циченни кабул қилди.

• 10 июнь куни матбуотда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Зулфия номидаги Давлат мукофотини таъсис этиш бўйича таклифларни кўллаб-кувватлаш тўғрисида»ги Фармони эълон қилинди.

• Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 11 июнь куни Оксарой қароргоҳида Франция Иктисадиёт, молия ва саноат вазирлигининг Давлат маслаҳатчиси Кристиан Пьеррени қабул қилди.

• Жиззахда ҳамшира қизларнинг анъанавий «Ҳамшира-99» кўриктанлови ўтказилди. «1999 йилнинг энг зўр ҳамшираси» тожи Севара Каримовага насиб этди. Иккинчи ўрин Шахноза Шариповага, учинчи ўрин Элмира Мусаевага берилди.

• Пойтахтимизнинг «Динамо» теннис кортида бир ҳафта давомида жаҳоннинг 21 мамлакатидан келган 70 га яқин спортчилар ўртасида мусобақалар бўлиб ўтди. Юртошимиш И. Тўлаганова дастлабки мусобақаларда голиб чиқсан бўлса-да, бироқ ёш теннисчининг ҳалқаро майдонлардаги тажрибаси камлиги боис, ярим финалда имконияти кўлдан бой берди.

Баҳс ниҳоясида бош соврин исроиллик Анна Смашнова насиб этди.

МЕН КИМГА СУЯНГУМ...

Мактабнинг 8-9 синфларида ўқиётган пайтимда отамнинг ўйга зеканигини билди колдим. Бир куни менга дугоналарим бу ҳақда айтиб келишиди. Кулокларимга ишонмасдим, нахотки менинг дадажоним ўйаг бўлсалар. Йигладим. Кўз ёшларим тўхтамас эди. Тасаввур килинг, ахир ўша пайтаги беғубор қалбимга қандай дашиболлар кирмади, дейсиз. Дугоналарим хам катталарад оғиздан эшитсанлиро балки!

Хуллас, мэндан яширилб юрилган ҳақиқатлар ўз күчини йўкотди. Шу кундан бошлаб ҳаётга бошқача карайдиган бўлдим. Ўша куни келиб онамдан «шу гап ростми», деб сўраганимда индамадилар ва гапни бошга мавзуга алъянтирмоқчи бўлдилар. Тўғри, мен хам тушунаман: онам билан ўзимнинг отам ўрталарида барип бирон воқеял ўзи бериш ажрагандир. Менга алам киладиган томони шундаги эддики, ҳали заман меңга ўзат кам, исли, қаерда яшашарни айтмайдилар. Инсон улғайиб кўп нарсаларга акли етар экан. Ўгай, барабир ўгайдай. Мен кафил бўла оламан, ўгайлик хеч қачон ўз ота, ўз онамизининг ўринларини боса олмайди. Мен дадамдан розиман. Чунки бир етимнинг бошини силаш ҳам шунчалик бўлар. Мени ўкишга киритдилар, аммо бу юрак, бу кўнгил канака ўзи бўлмайман. Баъзан хатти-харакатлари бегоналик нұқталари сезилиди. Шундай пайтда ўксиган калбим йиглайди...

Шундай ўзаргаб кетдимки, ҳатто дадам ҳазиллашиб онамга күл узат-салар ёки ҳазиллашиб күлсалар ҳам мен нафрлатланиб кетаман. Ҳудди бегона бир эрзак онамга тегажоклик килаёттандек туюлади. Билмадым, тушумнадим бу қалбимни! Дадам менга күп яхшиликтар қиласылар-ку? Нега ахир, яна ўзимни бегонадек хискаламан!

Онам... Ух-е... Айтсам, балки ишончмасиз. Факат менга азоб берадилар. Дунё кўзимга коронгу кўринали. Онам менга жуда қаттик галириб, факат дадамнинг томонларини оладилар. Йиглайман... Йиглайман... Факат дардларим ичимда. Ўз отам ҳақида айтадиган бўлсам, у киши ҳақида хеч нарса билмайман. Хаёлимга баъзид бир фикр келади. Менинг ҳам ўйладиларми, кизим ўтаганинг қўлида қўйналётгандир деб... Менинг гуноҳим нимада? Нега отаном хатоларининг курбони мен бўлишим керак? Синфда энг калин дугонам бор эди. Мактабни тутагдик. Унга совчи келди ва тезда банд қилиб қўйдилар. Қунлар ўтаверди. Дувонгамга банд қўлинган йигит менинг ўз дўсти билан танишитирди. Ҳуллас, бир-биримизни севиб колдик. Мен унинг севагига ишончамай. Ўзим ҳам

унга шундай ўрганиб қолдимки, та-
савурга сиғиши кийин. Ҳаммасин
онамга айтдим. Онам рози бўлмади
лар. Чунки у бошқа вилоятдан эди
Битта қизимни узоқка беролмайма-
дедилар. Биз 3 ой учрашиб юрдин
Кейин онам, якин қариндошларни
жуда қаттиқ сўзлар билан мен
уришидилар. Мен севгимни курбо-
килиб, ота-онам айтгандарини килип
унга кайтис келмаслигини айтдим.
Ишонмасди. Мени яхши кўардиди.
Шундан кейин анча сухатлашди
ва энди учрашмасликка карор киль-
дик. Дугонамнинг йигити менга қан-
ча галирди «агар сиз бир сўзда тури-
сангиз, узоқ бўлса ҳам берадилар-
деди. Аммо мен ундан қишло-
майман. Онамнинг юзлари дада-
олдида сўлиб қолишини истамас-
дим. Шундан кейин қанча гапла-
бўлди. Факат йиглардим. Эй худо!
Менинг севишига хаққим йўқ-ми?
Севги жой танлайдими? Менга мас-
лаҳат беринг, одамлар! Мен уни се-
ваман. Дугонамнинг йигити дугонам-
га мени ёмонлайдиган - бўлди. Ўзи-
ҳам дугонамга мени ҳақда эшитишни
ҳам хоҳламаслигини айттар экан. Хул-
лас, энг суняган тогим дугонамда
ҳам айрила бошладим. Улар фақа-
мени иродасиз, бевафо деб айблар-
шар эди. Ҳатто унга ҳам мени ёмон-
лаганларми, бир кун йўлда кўрсан-
мени кўриб чап томонга қараф тур-
ди. Мен бўлсам ҳар куни эрталаш-
автобус ойнасадин «уни кўраман-
ми?» деб тикилардим. Нега шундай
бўлиб колди? Шуми муҳаббат? «Йи-
гитларга ишонмайман» деб Юлдуз
Усмонова бекорга айтмаган экан-да.

Ахир, мен дунёда севги бор дей-
яшаб келаётган эдим-ку! Такдир! Кисмат... Исон нималарга дуч кел-
майди, дейсиз. Отам ўтгай, онам кат-
тиқ сўзлаб кўнглимни советланлар-
дигонам бошқача бўлиб қолган, сев-
гимдан жудо бўлдим. Эй номард та-
биат! Менга разхмин келмайдими?
Мен нима килил, кўз ёсларим ку-
риб битди-ку? Хали менинг ёшим 10
да. Менинг олдимда қанча тақдис
синовлари турибди. Фам-ғуссага тўл-
ган бу юрак, кейингиларига чида-
оладими? Менга ҳам ойнинг ёру-
томони тушадими?

Менга маслаҳат беринг одамлар! Менинг Оллоҳдан бошқа сунянидаги
тогим қолмади. Абдулла Орипов ҳам
тотип айтган эканларда!

Тинимиз алдаса мұхит, маконнинг
Тортса оғингіндең дүсту ёроннинг
Шундай үтар бўлса, ҳар зулм,
ҳар онинг
Мен кимга сяянгум, Оллоҳдан
бошка

Меҳринисо Бухори

ЧОРА ТОПОЛМАЙ ҚОЛДИМ

Мадинани уйига обориб күйдим, эмсээ уйга кетдим. Орадан вактар ларып уни күртани ушига бордим варынды. Ийттегит билан кулишиб гаплашиб турганини күриб колдым. Менин күриши билан юзидагы табассум йүколиб, қалбинин ҳаяжон езгалилаб мени у йигиттеги билан танишилди. У бола сиңфодыш экланылгани, тусятадан учрашиб колишганини айтидай. Мен унга гарчанды ишонганды бўлсанм-да, индамадим (чунки мен унинг синдошташаринин барчасини танирдим) вару бо-

ла унга синфдош эмсэдэй.

Шу кундад эзтийоран унга бүлгэн муносабатим ўзгардигээр ордаа сувгүүк пайдо бүлдэж. Мен уни олдига бормадсан. Телефон күлсээ, бахона тогиблэхийн күйрдэг. Орадан 2 ойтдэй. Буктвачаа ичидэй мен Нижгорода билан танишид. Нигородын чиройлийн, очиж күнгилгэ, мафтухийн, кор-еэ, слободын тохиолдлын үе, 16-р эцэсийн

да учрашдик. Мадина жудаям-
згари кеттан, умуман пардоz
килмаган, ранги оқарби касал
одамларга ўшаб қолганди
(хеч ҳам уни бу ахводда күр-
маганман). Үнга күлимини узат-
дим, у менга қараға инглаб
иуборди. Нима благанини ту-
шунмай колдим. Шунда у мен-
га хомиладор эканлигини, бо-
ла мендан эканлигини айтди.
Жойимда тоз бўлиб котиг
колдим. Қанчча вакт шундай
турганимни ўзин билмайман.
Уни тинчлантirdим, ҳаммаси
жойида бўлишини айтиб, уйи-
га обориб кўйдим. Узимни
каерга кўшишимни билмай, куз
олдим коронгулашди, дун-
тор бўлиб кеттандай эди. Си-
килганимни келингойим кўриб,
нима гаплигини сўради. Чидомай,
ҳаммасини келингойимга айтиб бердим. Улар
ахволимга ачинцилар ва мен-
га ёрдам бермокчи будилар.
Эттан кечик көвсичимни Мади-
на ташласа (янын аборт килин-
са), Мадина кейинчалик фар-
занд кўрмаслигини айтиши.
Нима килишишимни билмай
колдим. Ҳомилани одирди
ташласа, Мадина мени деб
кейинчалик фарзанд кўрмас-
лиги мумкин. Ҳомилани ол-
дирмаса ҳам бўлмайди. Ота-
номга нима дейман, Нигора-
га-чи, Нигорага қандай айт-
ман? Мен Нигорага йўқотиш-
дан кўркаман. Чунки уни жу-
да севаман, мен узис яшай
олмайман. Лекин болани ти-
рик етим ҳам килломайман.
Нима киляй, менга маслаҳат
Беринглар илтимос. Ҳозирда
хомила 2,5 ойлик, вакт ўтган
сарси бола катта булаверади.
Иложини томпассам мен бутун
умрги Мадинани, Нигорани ва
узимни баҳтсиз килиб кўйи-
шим мумкин. Иложини то-
пишга ёрдам беринглар, ил-
тимос.

ОҚСУТИНГИЗГА РОЗИ БҮЛИНГ

Киз бола дүнгө келар экан, хар бир шы кизни окила, хәләй-иу, ибили булип тарбия тоопшинын, улагайт бир хо-
надонкин гуллатып, оппок либосларда хур-
дек келгин бүлүштинин орзу килады. Бу дү-
нега келган хар бир киз хам бахтили бу-
лип кеттавасман экан. Узокка Борчайлы-
да, үзимин мисол кила көлдө.
Мен хам болагат ўшыга этип, севи-
севлинишина, кадык-комати келингиз, күр-
как ингит билан юришини орзу килариди.
Ниятимга етдигим хам, Мұхабат шохла-
ни-да, гадо килады, деганларни бежи-
эмас экан. Севги одам хәстени бутун-
лай ўзгартырип ўборар экан, севған
одамни ўйлаш, у билдан бирге сайр ки-
лиш, ёмма-эн юришининг үзи бир олам
дан айрилиб, күркіб, чүчіб, хар бир на-
рсаға вахм билан қараңдиган булип кол-
дады. Үргалимын күркү хисси, чулгадап ол-
ғанды. Ҳамми-Ҳаммадан күркәрдім. «Иш-
дан келім, уриң, қонға белега күчага жай-
даб чикарас, нима қиласам?» Бұған қа-
нақа баҳона топар экан? — деб күркіб
яшаш мени одам киёфасидан чикарып
иуборажеди. Ұр-қалтаклардан шу қадар со-
видимки, шу онлар күрганын күзим бўлмай
кодди. Ҳаммаси жоҳимга тегудиги. Ҳатто,
үзимин йўқ килишга ҳам тайёр эдим.
Рост-да, золим ер күлдә кийналиб,
бир умр азобланып ўтгандан кура, қу-
да бир зумда улип кеттган яхши эмас-
ми?
Аммо, бу онларда бахтили онларим бул-

дим (балки, бутун Фохеам сабаки ҳам шундадир...). Онам ҳам охирида рози бўлди, тақидига тен бербি, тумизига кўнди. Мен ҳам ўйдагиларинг айтойдил норози экланлиларни билсан-да, «бир кун келиб, яъниларни турмуш курганимиздан сўнг, баҳти хаёт кечириб ота-онамнинг олдига ёруғ юз бидан келсан, бу норозигарчиллар унут бўлиб кетади», деб ўйлагандим. Шундан килиб, тўй ҳам бўйдиган.

Нундай кимни бўлган болди менинг Фо-

Некон күни күз билан бола бир фарштага алғанади. Киз бола ўша күни ўзиннан қызил даврі билан умброд хайрашып катта хәтті нұлға кадам күди. Ана ўша мұхаддас лаҳзада, шу күни булоқ сүвидек тиник, соф, артакада се-хрі оламни бағтыл хәтті лаҳваларнини, ширин дамларни хәлл қилиди. Дүк-дүк рұятаған юраги, жаһандының ең жаңы мемлекеттердегі көз жаңылықтарынан көрді. Сизни тушнаман, сиз онасиди. Она хеч қақон ўз фәрзандың өмөтниси ра-во күрмайды, «борғам жойыда тош кот-син», деді. Начора, менға Оллох, сиздең саб-тотат, ирида, қатыльятыл бер-маган экан.. Бу хәтті мен ўйлаганчылар ғафакт яхши күнлардан, хурсандылғыдан иборат эмас экан.

росдамми, пов-лов ёнгаатай юзидан уни-
нг калби ишк оташи билан лиммо-лим
тulgанини алмакор кийин эмас. Бегубор
калбада күвонч вя хаяжон туягулар сел
булий скады Ахир, ким хам бахти түй
күнини ерзигиз күттамайды, дайсиз...

Сүтингиздан риза бүлинг, онажон..
Ба хәдәт мен сизин, эрта
Каритиб күйдим,
Дилингизни огритиб,
Канча қарғышига күйдим,
Фарзанд қутигидан сиз,
Баъзан қасал бүлдүнгиз,
Фарзанд тақидирин ўлаб, ок
Тонгларни күтдингиз.
Хәёт, мен ўйлагандек, эртак
Мисол эмаскан
Баъзида күлдириаркан,
Баъзида түйдириаркан.
Дардларимдин гоҳидә,
Каддингиз ҳам букилди
Гоҳ сочлару, тохыда күзингиз
Шөллар түкди.
Онахоним, мушығиқим,
Дүнхада танхогинам!
Кечириң, дилбандыңиз,
Узд сүрайди мудом,
Дилда бир олам афсус,
Қалбим тұла пушаймон,
Берган ок сүтингизга рози
Бүлинг, онажон!..
Бош әзгаман, ба замон,
Күксімдә тұрада күлім,
Кечириң мени онажон!
Дилда колласын армон...

у.
Тошкент.

нани гинекологга олиб борди. Дўхтиридан келишларини интизорлик билан кутдим. Улар келиши хам, лекин мен кутган жавоб бўлмади. Аксиня, хомилан одирриб ташласа (яъни аборт қилинса), Мадина кейинчалик фарзанд кўрмаслигини айтиши. Нима килишимни билмай колдим. Хомилан одирриб ташласа, Мадина мени деб кейинчалик фарзанд кўрмаслиги мумкин. Хомилан олдирмаса хам бўлмайди. Отанаonga нима дейман, Нигорагачи, Нигорага ҳандай айтаман? Мен Нигорани йўқотишдан кўркаман. Чунки уни жуда севаман, мен узис яшай олмайман. Лекин болани тирип етим хам килолмагман. Нима қилил, менга маслаҳат беринглар, илтимос. Ҳозирда хомила 2,5 ойлик, вақт ўтган сарси бола катта бўлаверади. Илохини топмасман мен бутун умрга Мадинанин, Нигорани ва ўзимни бахтсиз килиб кўйиш мумкин. Илохини тошишга ёрдам беринглар, илтимос.

«Кўзойнак таққаним айбимми?» – 10 сон

КЎЗОЙНАК ТАҚИШ АЙБ ЭМАС, АММО...

Шу мақолани ўқидиму, мени ёшлигимдаги кўриклиларим эсимига тушиб кетди. Хикоямни сал бошидангот ёзасам тушуммай коласиз. Мен ёздаям, кишидаям бир хилда эрталаб турни, пёдами, велосипеддами юриб килинган хизматда ишлардим. Шу хизматда 20 йил ишлаганимдан кейин, кўзимдан саҳарга союқ шабадада ёш оқадиган бўлиб колди. Хар йили киши, баҳор ойларида дўхтиларга учраб, хар хил томизадиган дорилар ёзири, из, 3 маҳал томизиб юрдим. У ҳам бўлмади. Баҳорда кўзим оғриги зўрайиб, кўзимни очолмай қолардим. Кўёшга қаромасдим, телевизор кўролмасдим. Иссик ўтга якинала олмасдим. Шундай килиб, ҳар йили апрел ойида касалхонада 20 кун даволанадиган одат чиқардим. Нурлар ёки шамоллаш тасирида кўзим ичига ёш тўпланиб, (хамма кўзларни ёш тўпланинган халтаси бўлар экан) ташқарига чиқиб кетолмай, кўзим шишиб кетарди. Ўша вақтда жон менда эмас эди. Бизнинг Ҳўжаобода кўз касалликларини операция килинган энг таникли врачлар бор эди. Мени ўшалар даволар эдилар, даволаниб чиқсаннимдан кейин қора кўзойнак тақиб яна ўша ишимини давом этириб юрардим. ўзимни эҳтиётлаб, ишлаб юриб ёзга чиқиб олар эдим да кишгача бир оз яхши бўлиб, баҳор якинлашгандага сурункали кўз оғригим бошланиб, яна касалхонада даволанишга борар эдим.

Тахминан, 20 йилча илгари ҳамма қариндошларимиз: Жалолободдан, ўшдан, Андикондан «ғап» егани тўпланишиб бизни кишлоқка келиб колишиди. Ўшандо ҳам мени кўзим оғриб турвиди. Баҳор фасли эди. Ёнфоклар энди гулини тўккан, ўрикни данагидек бўлган экан. Ўша куни ўшил қариндошлардан бирни шундай деди:

— Кимки бир умр кўз оғриқдан кутулай деса, янги гулини тўккан ёнғокдан 2 дона бутуничя ютиб юборсан. Бир касалликдан бир умр кутулади, — деди. Мен ўша заҳоти янги гулини тўккан 2 дона ёнғокни бир қошиқ катиққа кўшиб биттадан ютиб юбордим. Ўша йилдан бошлаб кўз оғриқдан кутулдим. Дўхтилар лайтишича, баҳорда ҳамма касаллар кўзгалар экан. Ҳозир 2,5 ли кўзойнак билан бемалол газета ўқийман, хат ёзман. Ёшим 60 дан ошган.

Энди С. кизимизга келсақ, ўша йигит билан бирга кетаётib; «йўлни нариёгидаги одамларни кўрпизмиз?» деса, кўраётган бўлсангиз, «ҳа, кўрпайман, шунчка одам кетаётпи», деб тўғри жавоб бериш керак эди. Яна «шароитим етишмай даволана олмаягман, бир курс даволансан, кўзойнакни ташлайман, у ёғидан мағанман. Сиз ўзимни олармидингиз, ўзимни оласизда», — деб ҳазиллашиб кўйсанги бўларди. Ортичча тортиччолик одамга ачча-мунча зарарлидир. Дилядаги гапини айтломай тортиччолик килиш-кони зарар. Узр сўрашини айб эмас. Ёшлар тортиччолик бўладилар. Шунинг учун ҳам бир-бирларни яхши тушунмайдилар. Агар гапира олмасалар, дилидаги орзу-хавасларини окоғозга ёзиб, севгилисига бериб кўйшини маслаҳат бераман. Түрмуш кургандагина ёрим десин. Ўшандагча севгилини десин. Тўғри, саволга тўғри жавоб берган яхши. Кўзойнак тақиб юриш айб эмас, аммо йигитлар «полончиши қалирги шунака экан», — дегани, оғир холос. Кўзойнак тақиши касаллик ҳам эмас, нуксон ҳам эмас.

**Зокиржон ИБРОХИМОВ,
Ҳўжаобод тумани, Кўтарма қишлоғи.**

ТАҚДИРИМИЗ БИР ХИЛ ЭКАН

Хурматли синглим! Калбингиз тутдан стилиб чиқаётган түғёнларингизни ўқир эканман, сизнинг маҳзун чеҳрангизни кўз ўнгимда гавдалантirdim. Айни очишиб юрайтган 21 ўшида қанакадир галиришга ҳам арзимайдиган катта ҳётининг кичкинагина ўйинига дош бўрлмай «узимни ўддиришга ҳам тайёр эдим...» деб ёзганингизга ниҳоят аччиқландим...

Хозирги турмушимизда кўзойнак тақиб юрган қизлар кам деб ўйлайсизми? Сизнинг фикрингизча уларнинг барчаси дунедан ток ўтиши маҳкумми? Еки улар ҳам сиздек яшашдан воз кечишлири керакми?

Маслаҳат сўрабисиз. Сизни қаноатли бўлишигин истардим. Кейин эса оқила қизларга хос ибо билан келажақдаги қалиғингизни кутинг. Бирор зинҳор базинҳор ахтара кўрманн. Иффатли, хаёли, тоқатли бўлиши эсингизда бўлсинки бизга Момо хаводан мерос...

Сўзларимни кўнглингизга қаттиқ олмаган. — Сизнинг ҳётингиз ўз тақдиримга ўҳшамаса балки бугун кўлимига қалам олиб ушбуларни битишига жазм этмаслигим керак эди. Сингилжоним! Сиз кечирган кунларни бошидан ўтказасам, бу қадар ўзингизга ўлим тилаганингизда хаяжонланмасдим балки.

Мен ҳам болалигимдан кўзойнак тақиб вағоят етганим. Сиздек фақат телевизор кўраётганда эмас, аксинча ҳамма вақт. Мактабда аъло баҳога ўқирдим. Феъл-авторим ўғил болаларникдек бўлгани сабаблими, ёки мен ҳам сиздек буви ва буважониминг эркотайи бўлиб ўстгани туфайлими «кўзойнак» деб эрмаклаган болаларга кучим етса-етмаса ёқасига ёпишар, жанжалашар эдим. Неча бора калтак етганим, оғиз-бурним конга буялганларни эсласам ҳозир кулгим қистайди. Билимдим, нима эди мени шуларга мажбуrlаган. Балки ғурурдир, балки ўша кўзойнак таққанимдан ориятдир, балки бошқалардан қеврим камлигини ҳис килганингим оғригидир.

Орадан йиллар ўтиди. Ҳукукшунослик техникимда таҳсил олдим. Уч ийл умрим Тошкентда ўтиди. Ўша эрмакларни қайта ўшиттадим. Лекин барibir кимдир кўзойнак ҳақида сўз очса менга тегиб кетарди, кўзимда ёш айланарди. ўзимни кўлга олардим. Ҳаммаси бир кун ўтиб кетишига инсонардим. Кейин тақдирозоси билан турли корхона ва ташкилотларда ҳукукшунос бўлиб ишладим. Жуда кўп йигитлар учради йўлимда. Негадир ҳеч биринга кўнглим деб бермасди. Севимли онахонидан бир куни «кўзим, катта қиз бўлиб қолдинг, шу кўзойнагингни ташла, ўзбекчилигимизга тўғри келмайди-да, болам», — деб колдилар. Ҳеч нарса деб олмадим, томомигина нимадир тикилди. Ўша тун мен учун асрларга тенглашанини ҳозир тасаввур ҳам этолмайсиз, синглим! Сизнингдек дил изхорларимни, юрак кўйинларимни факат мен билан ўша тунда ҳамнафас бўлган кундилар дафтарим билади. Ўқиншларим, изтиробларим ҳақида ўша оқшом факат эрта тонгда ишга кетаётib, онахонимга айтган галим шу бўлди: «Онахон, ким мени таъланомки бўлса шу кўзойнагингни билан танлай қолсин. Агар тақдирим шу нарса гаплиг бўлса майли мен турмуш курмай ўтаман...»

Аммо ойнинг ўн беш ёруп экан, бизнинг кучаларда ҳам байрам бўлиб кетди. Тақдиримнинг мэнга ҳам атаб кўйиган тұхфаси бор экан. Ҳамма нарсадан воз кечиб, мўъжиза кутмай кўйиган дамларимда оддий кечаттеган кунларимни бирди... «Ҳаётимга кизил елкани кемада шаҳзода кириб келди...

Тўйимиз жуда чирилди ўтиди. Факат базмада кўзойнак тақдирим. Түрмуш ўтограм ажойиб инсон. Асал, Зулфиқорбеким исмли кизалокларимиз бор. Түрмушимиз тутуб, оиласиз ҳавас килса аризудек. Асосийси бир-биримизни яхши тушунмаси, мухими у киши менга ҳеч қачон кўзойнак ҳақида гапирмайдилар. Аксинча тунларда, туманин кунларда ёнимда бўлишигни уринадилар. Ҳатто тандирда нон ёпишимини ҳам таълиғларнадар. Йўқ, буларни мен сўрамаганман. Ўзлари «Сизнинг соғлиғингиз керак менга», дейдилар. Ҳаётимдаги ҳамиши манинман.

Сингилжоним, азизам! Сиз ҳам бир кун баҳтигини топасиз. Факат ишончи яшсан. Инсон ёхётимдагидир интилиб, умид килиб яшаша керак. Акс холда у бир бўймга айланади. Ҳеч қачон тушунликга тушумянг. Иродасиз кимса оғир дақиқаларда ўзига айбига кулиги билан қаралмайдиган, кўзойнак тақиши оддий холат саналадиган вақтлар келади, деб умид қиласан.

Худойдимдан сизга сабр-қаноат, ҳарир чимилдикли, тида остонални севги қасри наисб этишини истаб қоламан. Истасангиз хатимга жавоб ўзинг.

**Олангиз ГУЛИНОЗ,
Бухоро вилояти,
Фиждувон тумани**

ҲЕЧ ХАФДА БЎЛМАНГ

Синглим С! Сизнинг куйинишингиз бефойда. Чунки бу айб эмас. Сиз кўзойнак тақишингизни бефойда кўзойнак тақишингизни бефойда. Буни айтмаса ҳам бўлади. Мен бир кизни биламан. Контакти линса тақар эди. Лекин түрмушга чиқсанда ҳеч кимга бўлдирамаган. Улар ҳозир жуда баҳтили. Мен ўзим ҳам ёшлигимда узоқни яхши кўрмасдим. Айнан телевизор кўришга кийнлардим. 7 синифдагимизда кўзойнак тақиб юрдим. Түрмушга чиқсаннидан кейин ҳеч кимга айтмаганман. Чунки ҳамма ҳам буни яхши қабул қиласанди. Ҳамма ҳам тушунмайди. Шунинг учун айтмаганман. Агар айтсан албатта мени ҳам эрим оиласидагилар мазах

килишлари мумкин эди. Сиз ҳам ҳеч кимга айтманг!

Аста секин фарзандли бўлганингиздан кейин кўзларим чарчаяти, врача бориб кўрсатаман дейизиз ва врача кўзойнак ёзиб берганини айтасиз. Олам гулистон.

**Дилорам ЙУЛДОШЕВА,
Тошкент.**

БЕШ ҚҮЛ БАРОБАР ЭМАС-КУ, АХИР

Хурматли С! Сизнинг мактубингизни ўқиб бир озайрон бўлдим. Ундағи бир ноўрин қарорингиз, яъни «ўзимни ўддиришга ҳам тайёр эдим», — дейишингиз, ўшингизга нисбатан тўғри эмас. Тагин кўнглингизга келмасин-у, яъни, бу тушунчагиз бир оз болаларча ёки сизнинг ҳётга, севиги ва турмушга нисбатан бўлган фикрларингиз бир оз сустигидан, деб баҳраш мумкин.

Чунки, муҳаббат йўлига биринчи бор кириб ва бу йўлда Махнундек «тўзал ва бенуонсон» бир йигитдан бир оғиз ўзингизга нисбатан ҳакорат ўшитган бўлсангиз, нима, шуни деб, ҳётингизни ҳазон кимларни бўлдингизми? Ва яна, ўша кундан бошлаб турмушга чиқмасликка килган қарорингиз, ҳамда энди бу дунёда яшашдан фойда йўқ, деган фикрингиз нориндири.

Энди эса, ўзингизга юриттан бир фикрга келсақ, яъни — «барibir йигитлар кўзойнак таққан кизларни олмайди...» Сиз бундай тушунча билан кетти, адашшёттанингизни биласизми? ўша сизнинг ўстингиздан кулган «бейб шаҳзода йигит» ҳали хёттини ва севиги тўлиқ тушунниб етмаган экан. Шу аснода айтмоқчиманки, «Беш қўл баробар эмас, яъни, ҳамма инсонлар ва «йигитлар» бир хил эмаску, ахир, яъни, шу ўринда таъқидлаб ўтмоқчиманки, ҳурматли С. — агар сиз бу йигитдан ранжириган бўлсангиз, чекиси йўқ. Ахир, ҳалқимиз айтишган-ку «Дарахтни силкитсангиз»...

**Диёрбек ҲОШИМОВ
Наманган вилояти, Норин тумани**

ТАРЗАН ӨТАСИЗ ҚӨЛАДЕН

Азиз сингилжон С.

Ушбу мактубингизни рўзнома орқали ўқиб ҳаёттаги тажрибадан келиб чиқиб маслаҳат бершига ҳаракат қиласан.

Мактубингиз бўйича, ўша йигит дилингизни ранжитиган учун сиз йигитлардан нафрлатнангиз. Бу тўрти эмас. Беш қўл баробар эмас-ку. Қолаверса, кўз ҳақида Оллоҳ таоло: Агар мен банданинг иккита маҳбубасидан (кўзидан) маҳрум этишаму, у бунга сабр-тоқат айласа, бунинг бадалига унга жаннатдан жой ато қиласан, деган ваъдаси бор-ку. Йирдайлар. Ҳаётимдаги ҳамиши манинман.

Сингилжоним, азизам! Сиз ҳам бир кун баҳтигини топасиз. Факат ишончи яшсан. Инсон ёхётимдагидир интилиб, умид килиб яшаша керак. Акс холда у бир бўймга айланади. Ҳеч қачон тушунликга тушумянг. Иродасиз кимса оғир дақиқаларда ўзига таълиғларни ўтиди.

Сабр-тоқати бўлинг. Оллоҳ таоло: Сабрли бандалар бехисоб ажр оуллар, деб ўз қаломидаги билдиригандар. Яратган Эгам раҳмидил. Иншооллоҳ ҳаммаси яхши бўлиб кетади.

Мен ҳам бир аёлни деб ҳамма аёллардан нафрлатнанг эдим. Бу воқеаға ҳам 3 йил бўлди. Биз севишиб турмуш куриб, битта фарзандли бўлдик. Орадан 8 йил ўтиб ажрашдик. Сабаби аёлнинг гапи бўйича, фарзанднинг отаси бошқа экан. Ўшандо менинг ҳам дунё дўзимга тор бўлиб, яшашдан фойда йўқ деб ўйладим. Оғир хасталаниб қолдим.

Азиз сингилжон, ёлғизлик ёмон, қолаверса, Аллоҳга хос. Рӯҳан эзилманг. Иншооллоҳ, турмуш куриб ҳётингизни яхши бўлиб кетади, ишонинг.

**Муҳаммададин МУСУЛМОНИЙ,
Фарғона вилояти**

БАХТ ҲАЛИ ОЛДИНДА

Салом мени ажойиб синглим, фурурли қизим С.!

Рўзномадаги хатимнинг ўқиб ҳам хурсанд бўлдим, ҳам озрок кўйиндим. Боиси сен бу йигитдан осонгина кутилибсан, у барibir қадрингта етмас эди. Сени севмаган, севса кар бўлса ҳам шуни дейман, деб турниб оларди. Ҳеч ким дунёдан ток ўтган эмас, ўзингта тенгдош топилади. Фурурли, ориятли, қолаверса маданиятидан одам бирорини камситмайди. Билиб турибман, сен кўзойнакда бўлсанг, ҳам гўзалсан, ёшлини ўзи гўзлал. Ҳали ёш экансан, баҳтинг олдинда. Қўп куйинаверма, калби, ораги кўзойнакка муҳтоjlардан худо арасасин.

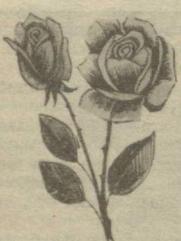
**У. ЮЛДОШЕВА,
Оқотош шахри.**

Қадфи отағонимиз
Муррабек Махмудов!

Сизни 16 июн түғилган кунингиз, мубораг 41 ёшингиз билан кутлаймиз. Эзгуликка баҳшида умрингиз фарзандлар камоли билан зиёга тўлсин.

Умр йўлдошингиз
Дилбархон,
фарзандларнинг Наргиза,
Дилафрӯз, Феруза,
Дилноза, Мухайё

БИР ДАСТА ГУЛ

Мен яқинда Ўзбекистон кишлос хўжалиги машина-созлиги заводига карашни тиббий санаториянинг юарас хасталиклари бўлимида даволаниб чидим. Шифохона бош ҳамшираси Матлуба Миркаримова, бўйим мудири Севара Пулотова, шифокор Нодира Ҳасанова, ҳамширлар Дилфуз Маромирова, Ҳамро Мирсадикова, Матлуба Убайдуллаева, Шарофат Зокирова, Дилноза Сайфуллаеваларга ўз миннатдорчилигимни мана бу шеърим билан иззор килмоқчим:

Тошкентнинг болгаридан,
Терилган бир даста гул.
Бу жаннатий гуллардан,
Соғайр хаста булбул.

Рұндинг енгил тортар,
Екимли бир сабодан,
Шубҳасиз бир даста гул,
Эхсон момо ҳаводан.

Ҳар бирининг ўз ранги,
Ўз хиди бор албатта.

Лекин учратмагандим,
Бунақасин ҳаётда.

Одоб, аҳлоқ, ҳаёдан,
Ибрат олар парилар.

Хурсанд мудом улардан,
Ҳамма ўшу қарилар.

Тошкентнинг болгаридан,
Терилган бир даста гул.

Сизнинг чин
мерхингиздан,
Соғайб кетдим буткул.

Тоҳир НОРИМОВ

ПАБРИКЛАЙМИЗ!

Азиз ва сукени
фафиқам
ПОКИЗЛХОН!

Таваллуд кунингиз, 30 баҳорингиз муборак бўлсин! Оллоҳдан сизга узоқ умр, фарзандларимиз баҳтига доимо соғ бўлишингизни тилаймиз.

Умр йўлдошингиз –
Муррабжон,
фарзандларинги-
Авазхон, Сунатиллахон,
Моҳирхон, Орастахон

«ДИЛОРОМ» ЎҚУВ МАРКАЗИ ТАКИФ ЭТАДИ:

2 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

1. Зардўзлик – Бухороча.
2. Аёллар кийимларини тикиш ва бичиш, моделлаштириш.
3. Аёллар енгил кийимларини тикиш ва бичиш, моделлаштириш.
4. Машинада кўлда гул тикиш.
5. Компьютер билимлари.
6. Бухгалтерия хисоби.

3 ОЙЛИК КУРСЛАРГА

1. Инглиз тили (бошловчилик ва давом этирувчилар учун).
2. Компьютерда бухгалтерия хисоби.

Манзил: Абай кўчаси, 4аиза уй, 1 кават, 114 хона.

Тел.: 144-61-81, 58-48-50.

Ориентир Алишер Навои метро бекати.

ҲАСАНОВ АБДУРАҲМОН АСҚАРОВИЧИНГ ХУСУСИЙ ЛОР КЛИНИКАСИ

қўйидаги қасаллик билан оғриган беморларни

ҚАБУЛ КИЛАДИ:

1. Ўтқир ва сурункали тоизиллар.
2. Ўтқир ва сурункали опитлар.
3. Ўтқир ва сурункали гамборитлар ва бошқа синунитлар.
4. Сабабизз ийтал ва аденоидлар.
5. Эшилтигинчи заифлиги ва кулоддаги шовқинлар.
6. Томондад ё жисмими сезиз ва бошжалар.

Мурожаат учун телефон: 76-86-85

Манзиллохимиз: Чилонзор, Катобот кўчаси, 17-мавзе, 32-йй. (Якшандан ташкири ҳар куни соат 17дан 21гача. Ҳаллар дустлиги кучасидан «Совпластинал» заводи йўналиши бўйича).

Эълон

7 хонали барча куайлик-ларга эга 4,5 сотих ери, алоҳида боғи бор планли ховли сотилиди.

Манзил: С. Раҳимов тумани, Чукурсай 208-йй.
Телефон: 100-43-75 Шавкат.

ОТАЖОН, СИЗГА СУЯНГАН ЭКАНМИЗ

Ота... факат сиз менинг шөвъиряятга ошно дилимни тушинардингиз. Акамнинг азобли, аччик тақдизи, сизни гангитиб кўйди. Эҳ, курб кетсан дунёнинг ишлари деб ох тортардингиз. Ўғлингиз котил кайнукаси килган жинонини яшириши мақсадидаги ҳамда униг ёш умрига ачинич, ўзини оловга отди. Ўнга кутараман деб, бир умр олов ичида ёниб кетди.

Сиз ўғлингиз билан бирга жабрини тортдингиз. Қамонкинг азоблари оқибатида ёшгина ўғлингиз оламдан ўтди. 8 йил дегандаги оқлаб олиб келдингиз, 16 кундан сўнг тупроқка бердингиз.

Ўғлингизни азоби, сизни адо килди. Ҳаётда мөр кўзи кўр инсонлар борлигидан нолидингиз. Иккя йилдан сўнг меҳрисизлик оқибатида, ҳаёт йўлларидаги қаттиқ қоқигиган ўғлингиз томон кетдингиз. Ўғлини жуда яхши кўяраркан дейшишада одамлар. Ажойиб одам эдилар деб кўйинчиши, кўплар. Илоҳим жойиниг жаннатдан бўлсин, деб руҳингиз пойига дуолар ўқиши.

Сизга суюнган эканмиз, Сиз йўқиз, аммо хонадондан ўз ўрнингиз билини турибди. Сиз экан бодомлар ҳар баҳорда кийғос гуллаб сизни қирилгандаид, Сиз яратган бир-бира га туташ болгар ичда б та ўғлингиз юрибди.

Сиз йўқиз, аммо мен сизни бор, деб яшайман. Сизга катта мөр кўйганман. Қабрининг босига бориб, узоқ сўзлашаман. Эсмада, отажон, ақамиз қабрига гуллар кўйганингиздан оқсан ўзганингиздан ўтди. Шириндан-ширин, асалдан-асал невараларим бор. Оллоҳ ємон кўздан ассасин. Келишса ўйинни, бағримни тўлдиришади. Кўнглигим чирок ёқишиади. Ҳаётимни маъзумни, маънини шулар. Ўша туш, бувижонимизнинг пурхикмат таъбирилари бот-бот кўз олдимга келиб ҳаёлмидан утади.

Мудом ғалва чиқариб, ундан роҳатланадиган бетарбия аёл, аёл эмас, аёл киёфасига кириб олган ялмоғизнинг ўзгинасиидир.

Эркинхон Ҳаёнбой ўғли

ЛУШ ТАЪБИРНОМАСИ

ЯНГИ ОЙ ЧИҚҚАН КЕЧА

Болалигимизда осмонда янги ой кўрсак онам раҳматли: — янги ой чиқиби яхшилик бўлсин, кейинги ойга ҳам эсон-омон етайдик, тинчлик бўлсин, — деб дуо килардилар. Шунга одатланган эдик.

Мен бундан 30 йил аввал 16 ўшидам Тошкент вилютининг Кўктерак кишлогига келин бўлиб тушдим. Гушангага (чилидик) кирган кунимдан «куёвга нима сарпо килдинглар», «битта уйни тўлдирмадинглар», «фalonчини кизи дераза пардамни оқ крепдешиндан кимлансалар, кўёвга чикмайман, — деб тупалон чиқиби, сен индамагансан», «фalonчини кўёвга оқ крепдешиндан салла килибди», каби таъналар билан азобли кунларга қолдим. Ҳозир эсласам довулви, бўронлар кунларда силкини ўшаган гул эканман.

Бир куни мен туш кўрдим. Қишлоғи вақти эди. Тушимда ўйда танча четида ўтирган эканман. Деразадан тип-тиник, кўм-кўм осмон, янги чиқан оқ куришиб туриди. Болалигимда одатлангандек югуриб ҳоллига чиқдим. Кўл очиб ойга қараб дуо килдим.

Эрталаб туриб, қайнона ойимларга тушимини айтиб, таъбирини сўрадим. Шунда кайнона ойим:

— Сен ойга қараб нима дединг, — деб сўрадилар.

— Яхши ният килдим, дуо ўқидим, — дедим қалтиради.

— Яна нима дединг, нида беб ният килдинг, нималарни сўрадинг, — ўйла,

X. X.

Тошкент вилояти,
Кўктерак қишлоғи.

ИЛМЛИ ОИЛАДА

Илмли оиласда ҳалоллик пайдо бўлур,
Илмисиз оиласда ёмонлик пайдо бўлур.

Куш уядга нимани
кўрса шуни килади,
Тарбияси йўқ ерда
нодонлик пайдо бўлур.

Қайси турмушда агар
мустаҳкам тарбия бор,
Ўша жойда ҳақиқий
инсонлик пайдо бўлур.

Оиланинг эгаси яхши
тадбиркор бўлса,
Тўра, яшамоқ учун
осонлик пайдо бўлур.

«ОИЛА ВА ЖАМИЯТ» ҮТИТНОМАСИ

Эрга тенг келадиган қариндош йўқдир, эрга тенг келадиган дўст йўқдир, эрга тенг келадиган бошпанда йўқдир.

Соз торсиз жарангламайди, арава гилдираксиз жилмайди, туғишгани мингта бўлса ҳам эрсиз аёл баҳтсизидир.

Эрдан ажрашган аёлнинг умри. Ҳурмат, гурур, туғишгандар мехри, янина барчasi эр билан бирга кетади.

Аёл хор бўлган оила тезда ҳалокатта учрайди. У баҳти оила эса доимо гуллаб-яшнайди.

Мудом ғалва чиқариб, ундан роҳатланадиган бетарбия аёл, аёл эмас, аёл киёфасига кириб олган ялмоғизнинг ўзгинасиидир.

Эркинхон Ҳаёнбой ўғли

Жанғчи шоирлар ижходидан

АЁЛЛАР

Эрларнинг бахт, гурури,
сирдоғи ёри аёллар,
Хонадоннинг чиройи,
энг даркори аёллар.

Рўзгор илмин улардек
билидиган киши йўқ,
Керакли нарсаларнинг
талабори аёллар.

Ҳаёт машинасини ҳайдаб бўлмас уларсиз,
Турмуш касаллигига зарур дори аёллар.

Фарзанд тарбиясида уларга тенг топилмас,
Болаларнинг қувончи, уй баҳори аёллар.

Эр-у хотин — кўш хўқиз, ҳиссаси кўп рўзгорга,
Мустақил элнинг, Тўра, фидокори аёллар.

Тўра ЖУМАН

ҚУЁШНИНГ РАСМИ

Ўша йиллари танаффус кўнғирогини шунчалик интизор кутардимки, қараб қетган чўллар ёмғирни кутгандай кутардим. Сени кўришга ошикардим. Ўша кезлари деярли мактабда ўқимадим десам ҳам бўлаверади. Чунки даро кулогимга кирмасди. Доскага қарасам ҳам, китоб, дафтар, хуллас қаёқка қарамай, сени кўраверардим. Худдига кўзларим фотоаппарат каби сен суратга олиб колгандек. Ўша вақтлар шунчалик хаёлпаст эдимки, шунчалик хаёлни эркига кўйгандикми, хоҳлаганларини килишади. Ҳатто сен билан фарзанди ҳам бўлгандик. Уларга чироили исмлар кўйгандик. Ҳаёлимда сен менини эдинг. Мени тамомила забт этиб улгурдинг. Сени кўрдим дегунча, маనави кўксидаги юрак «махлук» солидан чикиб қетгудек бўларди. Худдига шу дақиқада исимим ҳам эсимдан чикиб қолар, сенга қараган юрагим дош беролмасди. Сен кўёшсан, кўзим камашадигандек. Қалбимда севги туғилиб, аллақачон «кatta» бўлиб колганди. Факат буни ҳеч ким билмасди, ҳатто сен ҳам. Аммо вақтлар ўтиб, шундай каттардиди, дунёнинг бор шоду-хуррамлиги, фам-ташвишилари жо бўладиган кўнглимга сифмай қолди. Астасекин кўнглимнинг «сири» кўча бошлади...

Кунларнинг бирда энди якин ўртоғимга сен ҳақингда оғиз кўпиририб гапирдим. Унга, сени кўёшга киёслашмими айтдим. Ундан ҳам, сен ҳақингда яхши-яхши гаплар айтишини «танаффус кўнғирогини» кутгандай кутдим, бирор кўнғирок чалмади. Биратула бошимга гурзи билан тушириб қўй қолди. Эмиши, сен кўшмас, кора булатишсан. Сендан воз кечишим керак эмиш. Бу эса мен учун ёруғ оламдан воз кечишдек гап эди. Буни у, дўсту-нодон кәёқдан билсин? Аммо дўстимни гурзиси миямда шубҳа айлантириди. Телбаларча муҳаббатимга ақл билан ёндошиша мажбур қилди. Сени кўп кузатадиган, «имтиҳон» киладиган одат чикардим. Баъзида сени ўша дўстим билан галати тарзда гаплаштганинги кўраман. У билан жуда «совуқ» гаплашардинг. Демак, менга муносабатинг яхши эмас. Сабаби, дўстим сен билан мен ҳақимда гаплашапти, деб ўйлардим. Умидларим пуч бўлмасин деб, дўстимдан, нималар деганингию, у нима деганини сўролмасдим. Ет тигида сикилиб, ёниб турган вулкон қачонлардир, барибири портлайди. Мен ҳам шу вулкондек портладим.

Ўша кунни эсласанг. Сенга бўлган муҳаббатими, явни «сени севаман» деган ҳал қуловчи жумлани айтгунча ер куррасининг тупроғини ағдариб келган одамдек ҳолисзалини қолдим. Не-не маҳақат билан айтдим ҳам, аммо сен дўстимнинг «гурзиси ҳақиғини» исботлаб кетдинг. Шубҳа-гу монларга уралган севгимни бўғиб кетдинг.

Ўша куни кўзларингта илк бор тикидим. Сени кўёшга киёслаганим учун ҳам бокдим. Аммо кўёшга қарагач, атрофини бир муддатга кўрломай қолиши ҳолати юз бермади, сенга тикилганимда. Наотки нигоҳларингда илилик йўқ. Ҳаротки нигоҳинг кўзимни қамаштирмади. Ахир мен учун кўёш эдингку. Нега нигоҳингни бунчалик «қаҳра-

тон»лигини аввал билмадим. Ёки умри қиска севгим ёмон ҳислатларингни ҳам фазилат килиб кўрсатдимикин кўзимга? Наотки муҳаббат ўлқасидан ризқим тугаган бўлса. Наотки мени осмондаги кўшмий үфқу қайтмас бўлиб кулади. Айтганча, яна сени кўш-

дяяман. Ахир иссиғинг бўлмагандан кейин, нигоҳингда меҳр нурлари порлаб турмагандан кейин, сени кўёшга киёслашим нотури. Сен қоғозга чизилган кўёшнинг расмисан, Сарвиноз!

Мактабни битиргач, ўша дўстимга турмушга чиқи-

сан. Бу дўст деганлари сени менга, мени сенга «кора булут» килиб ўз максадига эришганини кечангладим. Дўстим тасвирлаб бергани каби эмаслигини ҳам минг афсун кеч билдим. Бари аянчли тарихга айланниб қолди. Нима ҳам дердим, ўша дўстимнинг «кора булути» бўла қол, майли.

Ноза, балки бу гапларим сенга оғир ботандир, балки ўша шаддодлигинг турган бўлса «сени гапинг...» деб кўн силтаб қўя колгандирсан. Нима бўлгандиа ҳам мен шўрликнинг биринчи муҳаббатимсан. Ҳеч кимга айтмасдан-да, Сарвиноз исмли қиз, биринчи муҳаббатим эканлигини ичимда мангу тан оламан. Қаниди, мен севганчалик кимни дир сева олсанг, ўнда бир пайтлар «ширин» тилларингдан чиқсан мен «латта»ни тушунардинг. Ноза, шу кунларда шоир табиат бўлиб қолдим. Сенга янги ёзган шөъларимдан бирини ўқиб бердами?

Эшит, бўлмаса!
Муҳаббатим изҳор қилгандим бир кун,
Аммо у гўзланинг энсаси қотди.
Севгимни ошкора айтганим учун,
Нега бундай қилди, ўйларга ботдим.

Эт гўзал, энсаннги қотрма зинҳор,
Ёқмасам кетавер қаҳрининг ютиб.
Унната дунёда шундай қизлар бор,
Яшарлар бир умр севгини кутиб.
Қалай, ёқдими?

Сарвиноз, шу воқеалардан кейин ҳам сени «ташлаб юбориш», сен ўйлагчалик осон кечмади. Иниҳик гўдакни овутишдан мушук экан юракни овутмок. Сен эздалик учун колдирган «дард» ҳали шифо томпай, бир куни бир қиздан ҳат олдим. Мени қанчалик севишни меҳр билан самимий ёзибди. Аммо мен ишонмадим. Ноза, агар сен мэндан «бу дунёда нимага ишонасизу, нимага ишонмайсиз» деб сўрганингда, иккисига ҳам «Муҳаббат» деб жавоб берардим. Чунки муҳаббатга қайдаражада ишонган бўлсан, бу пайтга келиб шу даражада ишонмай қўйганди. Сен ва «солик» дўстим туфайли муҳаббатга бўлган ишончу-садоқатимни таги тешилганди. Шунинг учун ҳам мен «латта»ни севиб колган кизга ҳафа бўлмасин учун, сен менга кўпоплик қилгандай, кўпоплик килмасдан, шеърий жавоб хати ёзиб юбордим.

Муҳаббатта мени чорламанг,
Керак эмас менга бу тўйт.
Осмонимдан кетинг, порламанг,
Севгим мен чун баҳт эмас-қайгу.

Қалбимда ишқ олови сўнди,
Мендан кулади бу ишқий чаман.
Оғзим куиди севидан, энди –
Қатиқни ҳам пулфаб ичаман.

Ботиржон ЭРГАШЕВ

БАХТИ ЯРИМ АЁЛ

ки тоғдек суюнчиларини ажал комига юборган она ва келин учун мана шу гудақдан бошча овунчик йўқ ади.

Халқимиз «асраган кўзга чўп тушади», — деб бежиз айтмадиган экан. Оллоҳ бу иккя фамбода аёлдан ўз жигаргушларини кўрдими кизалоқ уч ўшга тўлганида ҷаттиқ шамоллаш туфайли оламдан ўтади.

Ана энди қайнона ва келин учун азобли кунлар бошлиди.

Мурғакина «Гўлсара» бувиси

учун фарзандлари соғинч дар-

дини ёнгилласса, онаси учун

ёлғизлики азобида унга ҳамроҳ

эди. Шундан кейин келинчак

аламини меҳнатдан олди. Эр-

тадан то кечага далада қолиб

кетади, бир ўзи 3—4 та мана-

ман деган эрракнинг ишини

қизаларди. Ҳар куни даладан

бир умид билан яныни эридан

хат кутиб кайтаркан. Ниҳоят,

келинчакнинг эридан биринчи

ва сўнги хат келди.

«Ассалому-алайкум меҳри-

бон онахон ва севикилигим

Салтанатон! Соғ-саломат

юрибисизларми? Менинг жаж-

кизалигом Гулсара соғ-

омоними? У ҳар кечи тушларим

кириб чиқади. Да-

Салтанатонг ойдек ўзларига

ёлғизлик азоби чизик солсала,

улар қайтишмади.

хоти йўқ бўлиб қолади. Юра-

гимни вахима босиб кетади.

Қасал-пасал бўлиб колдими-

кан?, — деб ўйлаб тонггача

ухломай чиқаман. Салтанат,

онахон Гулсаранинг жуда-жуда

соғиниди, уни эхтиёт килинг-

лар!

Мендан хавотир олмандар,

соғ-саломат юрибман. Украи-

нингнинг чекка бир қишлоғига

уруш килиш машғулотларини

ўрганиб ётибмиз. Эрта-индин

хонгага кириб кетсан керак.

Омонликда кўришгунча хайр!

1942 йил 15 ноябрь

Хатни ўкир экан, келин ва

қайнона «жажхигина Гулсара-

нинг ўлими узоқ юртларда

юрган отасининг тушига бежиз

кирмаган», — деб кўз ёши ҳам-

лициди. Ана шундай кийинчи-

ликлар билан бир-бирини ку-

вib ойлар, йиллар кўзига тур-

шам тугади. Катта қишлоқдан

урушга кетгандар бирин-кетин

кела бошлишиди. Гамбода ке-

линчак ва муштипар онаизор

ҳам иккя алпдек йигитни ку-

тишарди. Урушни қарғай-кар-

ғай иккя алпдек ўғлини на

ўлиги, на тиригидан бехабар

онанинг қадди букилса-да,

Салтанатонг ойдек ўзларига

ёлғизлик азоби чизик солсала,

улар қайтишмади.

Жхилилар ёди

Анбар момо учун шу келин

энди ҳам ўғил, ҳам киз эди.

Бир-бирига суюншиб, дардла-

шиб қайнона-келинга тунглар

дашади. Момо ёл-

ғиз суюнчики мадр-

лик қилиб «ўз бахтигина топ»,

— деб олмагандекидек, келин

ҳам, ўзга бир одам билан ба-

хти булишина тасавурiga сиғ-

диролмасди. Момо «ўғилларим

тирик бир кун келади, ахир

мен онаси уларни кутяпман»,

дерди.

Афуски, бу иккя муштипар

аёллар аллакочан катта ўғил-

дан келган корахатни раис

ииртиб ташлаганини билиш-

масди. Чунки, у пайтлар кора-

хатни одамдинг ўйда 3—4

кун матом бўлиб, бир неча

колхоз ишига чиқмай қоларкан.

Иши кучини қизонгандан

раисга вбағидириб кора-

хатни билдирилмасдан ииртиб

ташларкан. Бу ҳакикат орадан

45 йил ўтиб очилади. Яъни,

ўлим тушагиди ётган бригадир

раисга берган қасамига асосан

хатни ииртиб ташлаганини

айтади.

Ўғиллари дардидага кўя-кўя

Анбар момо 1987 йил 104

ёшида вафот этади. Энди ҳов-

лида аллакочан момога айлан-

ган Салтанат келин бир ўзи

колади. Ана шу Салтанат мово-

ми ушбу сатрлар эгаси, яъни

менинг меҳрибон холажон-хозир орамизда йўқ.

Кайноналарининг вафотидан

кейин холажоним билан бир

неча йил бир бирга яшадик.

Баъзан у билан тонгтacha сух-

батлашиб чиқар, ҳар доим

бизга турмуш ўртоқлари Эл-

мурод тағамом билан ўтказган

баҳтили дамларни ҳақида га-

ририб берарди. Ана шу вафоси

тоглардек ўқсанлар бўлариди.

Менинг жажхигина Гулсара

нинг дилларини оғритиб

«Хола гта ўшқа турмушга чиқ-

са нариги дунёга иккя руҳ

урчашолмай чирқирикаркан.

Мен нариги дунёга, тогларни

одигга ётуғ юз билан бори-

шини уларни истайманд», — деб

менинг ўғилларидан.

Холамнинг бу гаплари

қанчаликта ҳақиқатга яқин

энсанлигигин билдиради.

Аммо у биз жигаргушалари,

қариндош-уруғлар, махалла-

қўй қалбидаги садоқат тимсо-

ми бўлиб яшайверади.

Хурсанд МЕХРИДДИН

КИЗИ.

МАЙЛИГА АЯМАЙ ЁГСИН ЁМГИРЛАР...

Севгилим мен сизни
Севгулим дедим,
Ҳаммасин ичимга ютиб
тураман...

Энди сизга ҳечам кулиб
бермайман.

МАЙЛИГА...

Майлига аямай ёгсин ёмгирилар,
Битта шу бошимни силаб
оларман.

Рости ёмгирилар
түгилганинмен мен,
Жафо кўзларида ёлгиз қоламан.

Сизни яшираман —
ёмгириларимдан,
Кўзингизга тушиб
қилмасинлар хўл.

Севгим асли менинг бир
томчи ёмгири,
Ёмгири-ёғавергин менга меҳр бўл.

Бугун мен ўтмаган
кунларим Fамшох,
Кўзларимни гажиб илонлар оғди.
Ҳамон қайтмадингиз
қадим юракка,
Яна қанча-қанча ёмгирилар ёғди.
...Майлига аямай ёгсин
ёмгирилар,
Битта шу бошимни силаб
оларман.

Нигора Йўлдошева.

АРАЗ

Энди сиздан ҳечам
аразламайман,
Лабларимни буриб
кетмайман ортга.
Севгилим мен сизни
Севгулим дедим,
Ишонинг биринчи ва сўнгти
марта.

Энди сиздан ҳечам
аразламайман,
Хандон, хандон отиб кулиб
бераман.
Пойимга қирқ лашкар
отмасангиз бас,
Ойдан ҳам ойлироқ тулиб
юраман.

Сиз мени билмайсиз,
пайқамайсиз ҳам,
Бўйнимдаги ёник ҳолчаларимни.
Кимлар териб кетди
богимиздан-эй,
Хил-хил пишиб ётган
олчаларимни.

Энди сиздан ҳечам
аразламайман,
Ҳар кун шу сўқмоқда кулиб
тураман.

БАҲОР ҚИЗИ

Қорлар тушиб келди, ҳув
баланд тахтдан,
Сув бўлиб пойингга урмок-чун
бошин.

Юзингни кўрдими, нечун дағфатан.
Ҳаяжони ошиб кетди кўшнинг.

Киприги пирпираб қарайди юлдуз,
Хайратдан бақрайиб боқади
ой ҳам.

Мадҳингни куйлаш-чун кечаю
кундуз,
Созини созлайди созанда сой ҳам.
Қошингни кўргандан ўзида йўқ шод,
Қалдирғоч чарх урап сигмай
осмонга.
Майса қадаминга айтар ҳасанот,
Тераклар тегрангда
соқчи-посбондай.

Лаб жуфтлаб туриби куртак,
Гунчалар,
Номингни айтишига жиндай
ийманиб.
Сенга хуш ёқай деб борлик
шунчалар,
Куйманиб ётиби, тинмай
куйманиб.

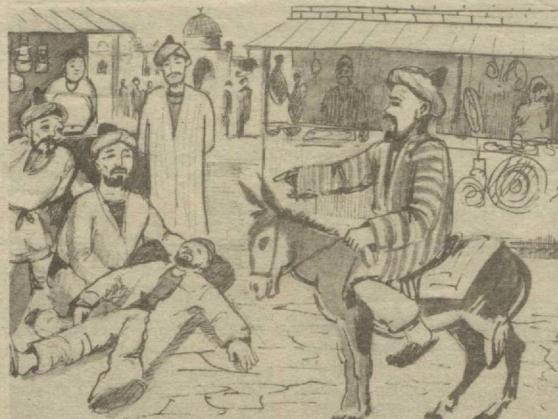
ТАЪРИФ

Бошидан бошлай десам,
таърифи хуснин унинг,
Бир сочининг васфига етмагай
ялдо туни.

Қошлари ёсин кўриб, ёсин
ўқингизким магар,
Ки уй ой белгисидир бошга
келиур ғам-қайгуни.
Юзма-юз бўлса агар ой
юзи ойна юзига,
Кун каби кўзин кўриб кузи
қамашгай кўзгуни.
Бору йўқдек оғзини, таъриф
айлар чоғида.
Қилмангиз айб шоир ҳам кўйса
ўзини йўқотиб.
Сийнасига қаттиқ теккай
хатто «нозик» сўзи ҳам.
Оҳ нечук айлай таъриф
«нозик»дан кўксини.
Қилини қирқ ёролмаса
таъриф бобида ким магар,
Айтмасин бели ҳақинда
хатто қилича сўзини.
...Несин айтайки гўзандир
бошдин оёғи, кўринг
Икки сочи бош уриб пойига,
ўлгай изини
Дилшод-о, ре ўлиссан,
хаддингни билу сўнг гапири,
Ки нафасинг етмагай куйлашга
у кўк қизини.
ДИЛШОД РАЖАБ

ТЕРИЧИ НЕГА ҲУШИДАН КЕТАИ?

Болаларим! Кадим замонда
бир қишлоқлик киши каттакон
ҳашарга бориб, бозор айлануб
юрган экан, хўшибўй ҳидди нар-
салар сотиладиган атторлик
растасидан ўтётганида ногоҳ
ҳушидан кетди йикилиб колиб-
ди. Уни ўраб олган оломон ичидан
камидир ҳушига келтириш
учун кўлларини укалар, бэззали-
лар эса ўтқир ҳидди хўшибўй
нарсаларни ҳиддатлар, юзига се-
парди. Аммо қишлоқлик киши
ўзига келмас, аксинча баттар-
роқ ҳолсизланади.

Ноилож қолган одамлар кич-
киришибди:

— Хой, одамлар! Ораларин-
гизда бу мусоффирни танидиган
бирор киши борми?

Бироқ уни танидиган киши
топилмади. Кун кеч бўлиб тун
атрофга кора чойшабини ёла
бошлаган бир пайтга келиб шу
ердан ўтётган бир ўловчи тे-
ричи уни кўриб колиб бакири-
ди:

— Эй ҳалойик! Бу бечорани-
нг юзига ҳеч қаҷон ҳушибўй
суюқлик сепсанг. Муаттар нар-
салар ҳиддатманг! Негаки, мен
унинг ҳушидан кетиши сабабини
бламан!

Теричи шундай дебдори то-
либ келиш учун жўнаб кетибди
ва тезда қайтиб келиб, ҳушибўй
одамга бир сиким гўнги ҳид-

латган экан, мўъкиза рўй бериб-
ди! Ҳушибўй одам ҳушига келиб,
ўрнидан туриби. Шунда у:

— Эй ҳалойик! Бу одам тери-
чи эди. Узоқ ийлардан бери
бадбўй ҳидлар ичиди яшаб, шун-
га ўрганиб қолганди. Атторлик
растасидаги муаттар ҳидлар уни
ҳушидан кетказиб ўйкитган эди.

Мана, узи ўрганган ҳиддан ши-
ғосини топди, — депти.

Бу ривоятдан келиб чиқкан
майно шуки, болаларим, ҳар бир
жонзот узи яшаётган мухитга
мослашади. Қунғиз гунг титкли-

гани учун ҳам ҳушибўй ҳидлардан
кочади. Унинг учун кўнгил айни-
тичви бадбўйлар кўклини ва
шифобахшидир. Чунки у шундай
шароитга мослашган, қўланса
ҳидди гўнг жони дилига айланган!

Токқа чиқмоқдан максад дўла-
на эмоқ деганиларидек, болаларим,
бу гапларни айтишидан
муддатом шуки, одамлар ҳам
яшаётган мухитларига ён-атро-
фаридағи кишиларинг хатти-хар-
кати ва турмуш тарзига мослаш-
ган бўлади. Ичкиликбозлар ораси-
да ўрганилар ичкиликбоз, ўйрилар-
га кўшилиб яшаганлар ўғри бўла-

Болаларингизга ўқиб беринг

ди. Улар худди муаттар ҳид-
лардан ҳушидан кетган бояни
терики каби поклиплар, түрги-
ларка кўнгизлиймайдилар. Улар-
ни панд-насиҳат, ширин сузла-
ру эзгу давъватлар билан тар-
биялаш кийин. Шунинг учун
ҳам кўпинча камоқка олиб ўз-
ларига келтиришади, тарбия-
лашади!

Азиз болажонларим! Сизлар-
га киссадан хисса тарзида

айтидиган гапни шуки, турмуш
тарзига озода ва ҳалол бўл-
син. Пок ниятига, соғ кўнгил-
ли, олихондан кишилар ораси-
да яшанг. Агар ёмонларга қў-
шилсанги мұнтар ҳидлардан
кочиб ўзини кўлсанда ҳидлар
орасига уручи гўнгўнги ми-
солидаги одамлар айланниб
қоласиди. Бундай булишдан эса
ҳар бирларинги ўзиганни яратгани-
нг узи асрасиди!

Худди шундук, болажонларим!

Кимга эзгулиги, савоб

ишлар екмаса, демак вако-
хату гуноҳ ишларга ўрганган

бўлади!

Сизлар доимо ёмонлиқдан
эмас, яхшиликдан, зулматдан
эмас, нурдан баҳраманд бў-
лишига эришин. Ҳушибўй нарса-
ларга ошино бўлинг, ҳушибўй-
ларга одамлар орасида юринг.
Лекин зинҳор базиндан бурни-
нинг қўлсанда ҳидди гўнга тикув-
чи кўнгизига ҳушибўй колманг.
Зеро инсон зотига муаттар
ҳидди озода жой, ҳушибўйли-
кадароҳа ҳамхона қаралкини
ҳеч қаҷон сабабини изде-
лашади!

Мукамбар
КАЛОНОНОВА

Хонақи ҳангомалар

БЎЛМАСА ФИЛИП ДЕРДИК...

Зангари экран оркали
Камолиддин Раҳимовнинг
концертини томоша килаёт-
тивдим, ўртача ўлум: —
«Ада бошча программага
олиб қўрайлик», деб колди.
«Ўлум, Камолиддин Раҳимов
менинг энг яхши кўрган хоғизларидан.
Шунинг учун ѫтто унгани
отини ҳам Камолиддин деб
кўйғанин», — десам, ўртача ўлум, секин уласига
энгашиб. «Камол яхшия
адам Киркоровни яхши кўр-
маган экан. Бўймаса сени
хозир Филип деб чақиравар-
дик», деса буладими.

ПЕШАЙВОН МАСАЛАСИ...

Маданият уйига кираве-
ришдаги катта шинк устига
ярим ой шаклида елим ма-
териалдан европача айвон
ясад беринши, куришил муз-
хандисига айтиб ҳам, коғозда
чишиб ҳам сира тунцунти-
ролмадим. Кейин уни Олой
бозорига энгаштириб келиб,
каршиимиздаги кўпқват-
ли бинонинг эшиги устидаги
каттакон пешаинвонин курса-
тиб, «Мана шунинг дет-
тисииниз изделаш», — деб
аранг тушунирдиди.

Н. Т. КУРБОНОВ,
Юнусобод тумани,
М. КОДИРИЙ номли
Маданият уйининг
директори

Оила ва жамият

Маколада келтирилган фак-
тлар, воқеалар, маълумотлар
учун муаллиф жавобгар
хисобланади.

Муаллиф фикри таҳририят
нуктаси назаридан фарқ қили-
ши мумкин.

Кўлёзмалар таҳлил қилин-
майди ва муаллифларга қай-
тирилмайди.

БОШ МУҲАРИР: ДИЛБАР САИДОВА

Телефонлар :
Бош муҳаррир - 133-28-20
Котибигат - 34-86-91
Эълонлар бўлими - 136-56-52

МАНЗИЛИМИЗ
Тошкент - 700000,
Амир Темур кўчаси,
1-тор кўча, 2-йи.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси.
Манзил Тошкент, Буюк Турон кўчаси, 41- уй.
Босишига топшириш вақти - 20.35.
Босишига топширилди - 21.15.

Ҳомий «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти

Обуна индекси - якка обуначилар учун 176
ташкилотлар учун 177
Рўйхатта олиш № 33
Буюртма Г- 0466
31.794 нусхада чоп этилди.
Формат А-3, хажми 2 босма табок.
Чоршанба кунлари чиқади.
Баҳси эркин нарҳда.
Рассом — Н. ХОЛМУРОДОВ.
Навбатчи Н. Йўлдошева.